

Politikkens væsen

Raymond Aron: *Politikkens væsen. Udvalgte essays 1944-1976, Redigeret og oversat af Trine Engholm Michelsen, Kbh: Museum Tusulanums Forlag 2003, 247 s., 248 kr.*

Trine Engholm Michelsen har på grundlag af sin Ph.D.-afhandling *Raymond Aron, fyrstens rådgiver i fransk politik 1938-1983* udvalgt og oversat en række tekster af en af det 20. århundredes helt store figurer i fransk politisk tænkning. Raymond Aron (1905-1983) tilhørte den realistiske skole i international politik-teori, der anser det internationale som et anarki, hvor egoistiske stater søger at fremme deres egne interesser på bekostning af andres. Men hans brede idehistoriske viden og hans konstante diskussion af samtidige hændelser med fortidige tænkere (Machiavelli, Hobbes, Hegel, Marx etc.) gør hans realisme pragmatisk og undersøgende, hvilket også ses i hans liberale konservatisme, der forbliver spørgende og åben.

De udvalgte tekster demonstrerer hans belæsthed og brede interesse men også, at han ingenlunde var en stor skribent. Tre af bidragene skal dog fremhæves: 'Macht, Power, Puissance: demokratisk prosa eller dæmoniske vers', 'Politik eller staten som selvstændigt tænkende væsen' og ikke mindst essayet 'Machiavelli og Marx', hvor Aron skarpt opsummerer forskellen mellem de to magtens tænkere således: "Machiavelli er

og bestræber sig på at være *Fyrstens rådgiver*, hvorimod Marx tænkte sig selv som *Forsynets fortrolige*. Machiavelli mener at kunne fortælle fyrsten *hic et nunc*, på dette tidspunkt og på dette sted, hvad han skal gøre for at opnå dette eller hint mål. Marx foregiver at vide, i hvilken retning og mod hvilket mål det store virvar af historiske begivenheder leder menneskene, ubevidste som de er om deres egen historie, og oprørske som de er, når de udsættes for formålsløse lidelser." (s.50).

For Aron er opgaven for intellektuelle at være fyrstens rådgiver, og fyrsten er i moderne demokratier både det politiske system og den brede befolkning. Nu venter vi bare på oversættelsen af hans hovedværk fra 1962: *Paix et guerre entre les nations*, Fred og krig mellem nationer.

Mikkel Thorup

Empati

Ulla Holm: *Empati for professionelle, Hans Reitzels Forlag, 2003, 224 sider, kr. 275,00*

Det danske begreb empati kommer fra det græske ord *empathia*, der er en sammensætning af ordene 'en', som betyder 'ind', og 'pathos', som betyder følelse. Empati betyder altså indfølelse, og i bogen "Empati for professionelle" sætter Ulla Holm sig for at analysere og diskutere begrebet empati i mødet mellem den professionelle hjælper og den hjælp søgende i sundhedsvæsenet.

Hvilke vilkår gør sig gældende for den person, der i sit job har til opgave at hjælpe andre, og hvilke krav ligger der i den sammenhæng i begreberne empati og professionel holdning?

I den forbindelse er den empatiske evne hos den professionelle hjælper et afgørende redskab. Ifølge Holm henviser empati nemlig til en evne til at forstå, hvordan et andet menneske har det, og lade denne forståelse være retningsgivende for den måde, som den hjælpsøgende hjælpes på. I bogen forsøger Holm så at belyse og definere de forskellige opfattelser af empati til andre psykologiske begreber og fænomener, som vedrører kontakten mellem mennesker. Samtidig interesserer Holm sig for at beskrive, hvad der er forskellen mellem empati i en almindelig og en professionel relation. Her viser det sig, at mens drivkraften til at hjælpe i en almindelig mellem menneskelig relation ofte er medfølelse, ja så omfatter drivkraften i det professionelle hjælpearbejde tillige de etiske principper, som indgår i en professionel holdning.

Som sagt er bogen henvendt til professionelle og den er ikke bare et teoretisk vue over forskellige opfattelser af empati. Den er derimod forankret i et praktisk arbejde med mennesker og tager sigte på at udvikle denne praksis.

Anders Dræby Sørensen

Kinesisk filosofi

Klaus Bo Nielsen, Kinesisk filosofi, Aarhus Universitetsforlag 2003, 298 kr., 368 s., ill.

Det er en omfattende og rig fremstilling, som Klaus Bo Nielsen overdrager til de danske læsere, der vil indføres i kinesisk filosofi. Forfatteren har et indgående kendskab til det kinesiske sprog, hvilket giver et nuanceret billede af filosofferne, der gerne i korte setninger lader skrifttegnene stå i deres flertydighed. På dette punkt ligner de kinesiske filosoffer førsokratikerne, som enkelte gange inddrages for at fremhæve ligheder og forskelle i forhold til vestlig tænkning. Bogen skal dog ikke læses som et forsøg på filosofisk at gentænke de kinesiske tekster, som synes at indeholde en uudtømmelig visdom, hvilket også ville kræve en anden tilgang end den indførende stil, som forfatteren har valgt. På disse betingelser fungerer introduktionen fint, og er holdt i et klart sprog, som også vil være tilgængeligt for gymnasie-studerende, selvom forfatteren indleder med at henvende sig til universitets-studerende.

De to største afsnit i bogen omhandler de to mest indflydelsesrige skoler, konfuzianismen og daoismen. For at se hvilke problemer det kinesiske "begrebsapparat" stiller enhver læser overfor, kunne man tage det centrale begreb indenfor Kong Fuzis etik, *ren*. "Zi Zhang spurgte Kong Fuzi om *ren*. Kong Fuzi sagde: at

praktisere fem ting overalt i verden udgør *ren*. Han bad om at få at vide, hvad det var, og han fik at vide, at det var medfølelse, gavmildhed, oprigtighed, ærlighed og venlighed." Snart oversættes *ren* også med kærlighed og medmenneskelighed, og alle disse betydninger samles i udsagnet, den gyldne regel: "Behandl ikke andre, som du ikke ønsker, de skal behandle dig." Et tegn som *ren* peger ud imod en handlingssfære, der giver tegnets mange betydninger en retning.

En lignende betydningsrigdom findes i begrebet *dao* eller *tao*, der ganske vist fortræffeligt kan oversættes med vej, som imidlertid i sig selv er uhåndgribeligt og omfatter alt, der er. Der løber en mystisk åre i den daoistiske filosofi, som vækker tænkningen. Vejen er hverken fastlagt eller benævnelig, men er selve den omgribende grund, som lader alt gå sin gang. Skulle man vove en analogi, så er *dao* tiden.

Værket rummer mange flere fremmedartede begreber og skoler, som det hele tiden er en fare at gøre alt for fortrolige. Indførelsen finder her en god balance, som er afstemt med forfatterens store kendskab til sekundærlitteraturen. Desuden er der interessante udblik til Kinas historie, så værket må anbefales til alle, der ønsker at udvide deres viden om vores antipoder og deres klassiske visdomstradition.

Jonas Holst Sørensen